

* * *

זיוה שמיר

תרגומי שירה: מסע במרחבי תבל מי יחיה ומי ימות? מי במים ומי באש? על שירו של רוברט פרוסט "אש וקרח"

"אש וקרח" הוא אחד משיריו הנודעים של רוברט פרוסט – שיר המשקף את עולמנו המודרני שבו אבדו זה מכבר המצפן והמצפון גם יחד. החששות מפני שואה אקולוגית עושים את "אש וקרח" לאקטואלי במיוחד, ולאחרונה מרבים לצטט אותו בכל אתר ואתר. את השיר הזה תרגמתי פעם בנוסח שונה מזה שיובא להלן, והוא פורסם בספרו של אשר רייך הנשיקה מבעד למטפחת (2001) לצד תרגומים אחרים.

רוברט פרוסט. מתוך ויקיפדיה.

בהכירי את מכלול שיריו ואת סגנונו של רוברט פרוסט, נראה לי שהמשורר האמריקני הנודע שרַבב כנראה לשירו זה גם זה מין בדיחה פרטית מרה, הקשורה בשמו ('frost' = 'כפור'). דומה שבמקביל לגורלם של העולם ושל האנושות, הוא סיכם כאן בקיצור וב"זעיר אנפין" גם את כל תהפוכות החיים הקשות שעברו עליו ועל משפחתו:

Fire and Ice

,Some say the world will end in fire
.Some say in ice
From what I've tasted of desire
.I hold with those who favor fire
,But if it had to perish twice
I think I know enough of hate
To say that for destruction ice
Is also great
.And would suffice

אש וקרח

יֵשׁ טוֹעֲנִים: תִּבֵּל תִּכָּלֶה בָּאֵשׁ,
יֵשׁ טוֹעֲנִים: בְּקָרָח.
אֲנִי, שֵׁטֶעם עֲגִבִּים בְּפִי, לֹא אֶתְבַּיֵּשׁ
לְהִיּוֹת בֵּין אוֹהֲדֵי הָאֵשׁ.
אֲךְ אִם שׁוֹב יַעֲבֹר עָלֶיהָ כָּלֹחַ,
הָרִי שֶׁכָּבַר רָאִיתִי דֵּי שְׁנָאָה וְאַרְס
כְּדִי לְקַבֵּעַ שָׁגֵם קָרָח
בְּלִי שׁוּם הֶסוּס
יָבִיא שׁוֹאָה וְהָרָס.

את הפיוט הזה שמע לאונרד כהן בילדותו בבית הכנסת, אך נתן לו twist מודרני. בתרגומו של קובי מידן כל בית מביתיו מסתיים בשאלה "ומי, מי קורא פְּשָׁמְנוּ?" – כאילו קריאה בשמו של אדם להתייצב בבית-דין של מעלה היא כמו קריאה בשמו במסדר צבאי, בתור לקופת-חולים או ב-audition שבו זמרים אלמוניים מחכים לתורם במסדרון. אפשר לראות בשיר זה שיר של מחאה – של הטחה כנגד שמיים על גורלם של אותם צעירים שקיפחו את חייהם במלחמה בטרם הספיקו להינשא, להוליד את ילדיהם ולבנות בית. למעשה, שירו של לאונרד כהן הוא שיר אתאיסטי של חוסר אמונה בקיומה של השגחה עליונה.

זיוה שמיר

לאונרד כהן מי באש? תרגום: קובי מידן

מי באש?

מי במים?

מי לאור השמש?

מי בחשכת ליל?

מי בבית דין של מטה?

מי בשיבה של מעלה?

מי בפריחה החייכנית הזאת?

מי בדעיכה איטית מאוד?

ומי, מי קורא בשמנו?

מי במעידה קלה?

מי בסמי שינה?

מי בשלטון הלב?

מי במכשיר קהה?

מי במפולת שלג?

מי באבקה נשפכת?

מי בשל בצע כסף?

מי ברעב בלי שובע?

ומי, מי קורא בשמנו?

מי בזמן טיפוס?

מי בתוך אוטובוס?

מי ברוב בדידות?

מי בראי ממול?

מי במצוות גבירתו?

מי על חרבו שלו?

מי ייקשר עד מוות?

מי ייכנע לכוח?

ומי, מי קורא בשמנו?

לאונרד כהן

"ירדתי למדבר לעזור לאחים שלי בקרב", לאונרד כהן מופיע בפני חיילים. צילום: רון אילן.
ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון. מתוך ויקיפדיה, וכן גם שני הקטעים להלן:

*

? And who by fire? Who by water

? Who in the sunshine? Who in the night-time

? Who by high ordeal? Who by common trial

? Who in your merry merry month of May

? Who by very slow decay

? And who shall I say is calling

? And who in her lonely sleep? Who by barbiturate

? Who in these realms of love? Who by something blunt

? Who by avalanche, and who by powder

? Who for his greed, and who for his hunger

? And who shall I say is calling

? And who by brave assent? Who by accident

? Who in solitude, and who in this mirror

? Who by his lady's command? Who by his own hand

? Who in mortal chains? Who in power

? And who shall I say is calling